

שבת פרשת משפטים

כ"ז שבט תשפ"ג

גיליון מס' 54

מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

מצוות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

וטבעו משפט דתי, קובע לא נורמות של פסיקה, אלא נורמות של התנהגות.

ועוד (עמ' 72): "כי המשפט המודרני אינו מתעניין כלל בחובות, הוא מתעניין רק בזכויות..."

המשפט המודרני עוסק בזכויות האדם, זכויות האזרח, זכויות האשה הזכויות הגבר. התורה, לעומת זאת, עוסקת ב"חובת האדם בעולמו". הזכויות הן עניינם של השופטים. הם יקבעו מהן הזכויות של האדם, והאם פגעו בזכויותיו. החובות הם עניינם של כל אדם. התורה מורה לנו את דרך החיים. מן התורה אנו מקבלים את ההשראה וההנחיה כיצד אנו צריכים לחיות. לכן התורה ניתנה לכולם, ולא רק לשופטים. מטרת משפטי התורה איננה רק להסדיר את החיים שבין אדם לחברו, כדי שלא יבלעו איש את רעהו. עיקר העניין בתורה הוא הופעת דבר ה' בעולם. ה' הוא "מלך אוהב צדקה ומשפט", וכיון שהוא אוהב את המשפט - הוא נתן את המשפטים לישראל. "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" - לפני כל אחד ואחד מישראל. דבר זה מלמד שה' "אוהב צדקה ומשפט".

בנוסף לחיי תורה אישיים על פי משפטי התורה, אנו מתפללים "השיבה שופטינו כבראשונה". כדי להשיב את משפט התורה אנו צריכים להיות בעצמנו "אוהבי משפט" - ללמוד את משפטי התורה ולהבין מתוכם את רצון ה'. אז נזכה להשבת השופטים והמנהיגים שעל פי התורה: סנהדרין, מלך, נביא, כהן גדול. מכולם נזכה לשמוע את דבר ה', ולקבל רוח טהרה וקדושה.

בכך תלויה הישועה, כפי שנאמר (ישעיהו נ"ו, א'): "כֹּה אָמַר ה' שְׁמֹרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוּבָה יִשְׁוֶעְתִּי לְבֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת". הישועה קרובה, היא כבר כאן. אנו רק צריכים לשמור את המשפט ולעשות צדקה, כדי לגלות זאת. אנו צריכים לפתוח את הלב, להרבות במחילה גם למי שפגע בנו, ובוותרנות. נזכיר את דברי הרב שטיינמן זצ"ל, שבהיותו בן למעלה ממאה שנים אמר: "נעיר הייתי גם זקנתי, ולא ראיתי מישהו שויתר - והפסיד מכך". הכל בידי שמים, גם זה שפגעו בך. מי שמוותר יוצר אורה של מידת הרחמים והחסד. בע"ה נזכה לשמור משפט, ויתקיים בנו "ציון במשפט תיפדה", במהרה בימינו.

מתוך השיעור שהועבר בכ"ד שבט ה'תשפ"ג.
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה

הפסוק הפותח את הפרשה (שמות כ"א, כ'): "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" מעמיד אותנו בפני אחד הדברים המיוחדים בתורתנו הקדושה: התורה ניתנה לכלל הציבור, ולא רק לשופטים ולדיינים.

הדברים מבוארים בהרחבה בספרו של שופט בית המשפט העליון, פרופ' משה זילברג ז"ל: "כך היא דרכו של תלמוד". באחד הפרקים בספרו הוא עוסק בענין המידות והשיעורים של תורה. כידוע השיעורים בתורה חתוכים: מקוה של ארבעים סאה מטהר, אך ארבעים סאה חסר קורטוב - אינו מטהר. בהקשר לכך כתב פרופ' זילברג (עמ' 52): "המשפט העברי הוא - אם ניתן להיאמר כך - הוא משפט ללא שופטים. אין החוק מורה את הדין כיצד לפסוק, הוא מורה את האדם כיצד לחיות. גם 'פריעת בעל חוב' - זה היסוד המוסד של כל המשפט האזרחי - מצוה היא..."

ובהמשך כתב עוד על כך (עמ' 72): "לא חובו של הבעל חוב (הנושה) מעניין, אפוא, את בית הדין, אלא חובתו של החייב, החובה הדתית-מוסרית, קיום המצוה שלו, ורק בעקיפין כאילו, כתוצאה משנית, מקבל הנושה את כספו".

התורה לא פונה לשופטים, ומורה להם כיצד עליהם לפסוק במקרה שמתעוררת בעיה. התורה פונה לכל אחד ואחד, ומורה לו כיצד עליו לחיות. כאשר אדם חייב לחברו כסף, האם אנו דורשים את החזרת החוב בגלל זכותו של המלוה לקבל את כספו, או בגלל חובתו של הלווה להשיב את הכסף שקיבל מחברו? הגמרא אומרת: "פריעת בעל חוב מצוה" - זו מצוה המוטלת על הלווה, ולא זכות של המלוה. כך רואה זאת התורה, בניגוד לשיטות משפט אחרות.

פרשת משפטים נכתבה עבורנו, עבור כל אחד ואחד מאיתנו. כמה אנשים מגיעים בימי חייהם לבית המשפט? בודדים. צריך אדם להיות ראש ממשלה כדי שיגיע לבית המשפט... אך התורה כתבה את הדינים לא עבור השופטים, אלא עבור כל אדם.

עוד כתב (עמ' 52): "פנייתו של המשפט העברי במישורין אל האזרח, היא יסוד וטעם או תוצאה הגיונית ממצוות לימוד תורה, ולפיכך הוכרזה מצוה זו שקולה 'כנגד כולם'. מעניין הדבר - ואיני יודע אם מישהו כבר שם לב לכך - כי השם 'פסק דין' במונח הכרעה קונקרטי, מצוי הוא בכל התלמוד כולו רק פעם אחת בלבד".
ועוד (עמ' 56): "...לא כן הוא במשפט העברי, אשר להיותו מטיבו

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרה וברשי

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חזרים כמנצח הכא...

3. מדוע המלאך "לא ישא על לפשעכם", על אף שהקב"ה "נושא עוןן ופשע"?

2. האם להלוות כסף לנזקק זו רשות או חובה?

1. מהו "דבר פשע"?

"כל ההכבדה המורגשת מקיומה של תורה בדיוק בפרטי ההלכות אינה באה כי אם מחסרון בירור - שעל ידי זה הספק מעורר חרדה, אבל כשההלכות הן מבוררות הן משמחות לב עושיהן"

(הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, "פנקס י"ג", פסקה ע"ז)

